

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

DISRITMIILE ÎN CARDIOMIOPATIILE DILALATIVE DIAGNOSTIC, TRATAMENT ȘI PROFIL EVOLUTIV

Doctorand: Alin Dindeal

Conducător științific: Prof. Dr. Dumitru Tudor Zdrenghia

Cluj-Napoca

2011

Diversele studii epidemiologice, care sunt probabile subestimative, raportează o incidență a cardiomiopatiei dilatative de aproximativ 20/100000/an și o prevalență de 38/100000/an. Aceasta reprezintă a treia cauză etiologică a insuficienței cardiace și prima cauză de transplant cardiac.

În ciuda îmbunătățirii tratamentului insuficienței cardiace, cardiomiopatia dilatativă continuă să reprezinte o importantă cauză de mortalitate cardiovasculară, în special prin tulburări de ritm. FiA este cea mai frecvent întâlnită aritmie în IC. Debutul său poate duce la agravarea simptomelor, un risc crescut al complicațiilor tromboembolice, și un prognostic pe termen lung mai sever.

În acest context, lucrarea de față a avut la baza premiza creșterii continue a incidenței insuficienței cardiace și secundar acesteia, creșterea cazurilor nou diagnosticate a cardiomiopatiilor dilatative. Descoperirea unei noi medicații eficiente în tratamentul insuficienței cardiace a crescut supraviețuirea acestor bolnavi, dar în contrapartida a crescut incidența tulburărilor de ritm prezentate de aceștia. Prognosticul bolnavilor rămâne nefavorabil în special la cei care asociază cardiomiopatie dilatativă cu insuficiența cardiacă congestivă.

În partea **teoretică** s-a realizat o evaluare a principalelor forme de cardiomiopatii, cu un accent special pe cardiomiopatia dilatativă, precum și o trecere în revistă a mecanismelor implicate în patogeneza acesteia, dar și a insuficienței cardiace. De asemenea s-au analizat toate formele de aritmii care pot reprezenta complicații ale cardiomiopatiei dilatative, atât din punct de vedere patogenetic, cât și din punct de vedere a posibilelor atitudini terapeutice.

Partea specială a cuprins mai multe direcții de cercetare. În primul rând s-a realizat o analiză a profilului evolutiv al bolnavilor cu cardiomiopatie dilatativă și tulburări de ritm aflați sub tratament cu amiodaronă și incidența fibrilației atriale, de departe cea mai frecventă aritmie întâlnită în insuficiența cardiacă. Apoi există două capitole în care se analizează posibila relație dintre nivelul plasmatic al receptorului I solubil al factorului de necroză tumorală și prezența fibrilației atriale, precum și rolul inhibitorilor sistemului renina angiotensină-aldosteron în tratamentul fibrilației atriale din cardiomiopatia dilatativă complicată cu insuficiență cardiacă congestivă.

INCIDENȚA FIBRILATIEI ATRIALE LA BOLNAVII CU CARDIOMIOPATIE DILATATIVĂ

Scopul studiului: evaluarea prevalenței fibrilației atriale (FiA) la bolnavii cu CMD internați în Clinica de Cardiologie Recuperare-Cluj Napoca.

Material și metodă. Au fost luați în studiu un număr de 164 pacienți care au fost împărțiți în două loturi: lotul I- 136 bolnavi care au prezentat tulburări de ritm cardiac și lotul II-28 pacienți cu CMD fără tulburări de ritm. S-au analizat tipurile de tulburări de ritm din lotul I, medicația antiaritmică recomandată, precum și caracteristicile comparative ale celor două loturi din punct de vedere al vârstei, sexului, factorilor de risc cardiovasculari, etiologiei ICC, parametrilor ECG și ecocardiografici, monitorizării ECG Holter/24 de ore.

Rezultate. Prevalența tulburărilor de ritm la cei 470 pacienți cu ICC a fost de 82,9%.

În ceea ce privește etiologia CMD, în lotul I acesta a fost ischemică la 33.6 % (46) pacienți, toxică la 41.4 % (56), respectiv idiopatică la 25% (34) dintre aceștia. Etiologia CMD în lotul II a fost următoarea: ischemică la 28.2 % (8) pacienți, toxică la 14.8 % (4), respectiv idiopatică la 57% (16) dintre bolnavi. 76% din pacienți au beneficiat de monitorizare ECG Holter/24h.

Etiologia ischemică a fost identificată la 66,4% dintre pacienți cu tulburări de ritm existente în tratamentul diagnosticului CMD.

Realizând în lotul I o analiză a tulburării de ritm obiectivate prin ECG de repaus și Holter-ECG/24 de ore am constatat următoarele:

-45,6% (62 p) au prezentat fibrilație atrială (FiA) cronică

- la 27,94% (38p) pacienți aflați în RS pe ECG de repaus, s-au decelat la monitorizarea Holter, episoade de FiA paroxistică-57.89% (22 p) precum și diverse tipuri de aritmie extrasistolice-41.10% (16p). Totodată 36 pacienți (26,4 %) au prezentat BAV de diferite grade, BRS major, tahicardie sinusala, tahicardie paroxistică supraventriculară.

D.p.d.v al FE pacienții au fost încadrați în 3 subclase: 1.cu funcție sistolică sever alterată FE<30% (18 bolnavi lot I și 4 bolnavi lot II); 2 cu funcție sistolică moderat alterată FE<40% (72 bolnavi lot I și 12 bolnavi lot II); 3. cu funcție sistolică ușor depreciată FE>40% (52 bolnavi lot I și 12 bolnavi lot II). Repartiția tulburărilor de ritm în funcție de severitatea alterării fracției de ejecție a fost următoarea: dintre bolnavii cu EF<30%, 66.66% (18p) au avut FiA, dintre cei cu FE 30-40% , 52.77% (38p) au prezentat FiA, iar 25% (18p) alte tulburări de ritm. Din cei 52 bolnavi cu FE>40% FiA s-a întâlnit numai la 7.69% (4p), iar alte forme de tulburări de ritm la 46.15% (24p).

La 66,6% (36) pacienți cu FiA s-au diagnosticat ecocardiografic trombi intracavitari (32 barbati și 4 femei). Aceștia au fost prezenți doar la 30% (12) dintre bolnavii aflați în RS, (10 barbati și 2 femei). Insuficiența mitrală funcțională de diverse grade s-a diagnosticat la 77,7 % (42)

72% (98) din pacienții lotului I au prezentat din punct de vedere ecocardiografic ecocardiografic unul sau mai mulți dintre următorii parametri: VS crescut ca dimensiuni, FE scăzută, prezența de trombi intracavitari. În 44% (60 p) din cazuri a fost prezentă o triplă asociere dintre aceste modificări.

Concluzii

1. Prevalența tulburărilor de ritm la bolnavii cu CMD a fost foarte crescută.
2. Aritmia cu prevalența cea mai crescută diagnosticată la bolnavii cu CMD este reprezentată de FiA.

3. Etiologia cea mai frecventă a FiA la pacienții cu CMD a fost cea ischemică și toxică.
4. La mai mult de jumătate dintre pacienți cu FiA s-au diagnosticat ecocardiografic trombi intracavitari.
5. Insuficiența mitrală funcțională de diverse grade s-a diagnosticat la peste două treimi dintre bolnavii cu CMD și FiA.

RELAȚIA DINTRE NIVELUL PLASMATIC AL RECEPTORULUI I SOLUBIL AL FACTORULUI DE NECROZĂ- α ȘI PREZENȚA FIBRILAȚIEI ATRIALE LA PACIENȚII CU CMD DILATATIVĂ ȘI ICC

Scopul studiului evaluarea rolului unei citokine importante implicate în FiA - receptorul I solubil al TNF- α la pacienții cu cardiomiopatie dilatativă (CMD) și insuficiență cardiacă congestivă (ICC).

Material și metodă

S-au luat în studiu 54 pacienți cu ICC internați în Clinica Cardiologie-Recuperare, Cluj-Napoca. Diagnosticul de ICC și CMD s-a pus conform criteriilor Societății Europene de Cardiologie [8]. Tuturor pacienților li s-a determinat nivelul plasmatic al receptorului I solubil al TNF- α (sTNFR-I) utilizând metoda ELISA (VN-3<pg/ml). Pentru analiza statistică s-a utilizat testul t Student.

Rezultate

Dintre cei 54 pacienți (p) cu ICC 64,81% bărbați (35p) aflați în clasa funcțională NYHA III-IV incluși în studiu, 74,074% (40p) au prezentat etiologie ischemică, iar 25,92% (14p) nonischemică. Frația de ejeție medie a fost de 46,6 \pm 39,88%.

Valoarea medie a sTNF-I a fost foarte crescută 222,79 \pm 97,08pg/ml, cu o foarte mare variabilitate a acestor valori (cea mai scăzută valoare a fost 26pg/ml, iar valoarea maximă 455,3pg/ml). 64,81% (35p) au prezentat fibrilație atrială cronică, neexistând diferențe în ceea ce privește caracteristicile generale ale pacienților cu sau fără FiA. Valoarea medie a sTNF-I la pacienți cu FiA a fost mai scăzută -173,14 \pm 43,74pg/ml față de pacienții aflați în ritm sinusal (RS) 222,79 \pm 97,08pg/ml, fără însă a exista diferențe semnificative statistic, p=0,45.

Deasemenea nu s-a constatat existența unor diferențe semnificative din punct de vedere statistic nici dacă s-a luat în considerare etiologia ischemică sau nonischemică a ICC, indiferent dacă bolnavii au fost în FiA sau ritm sinusal – tabel I. Trebuie totuși să remarcăm că pacienții ischemici au prezentat valori mai crescute decât cei nonischemici, indiferent dacă electrocardiografic au prezentat RS sau FiA.

60% (21p) dintre bolnavii cu FiA au fost diagnosticați cu CMD. Caracteristicile acestor pacienți sunt sumarizate în tabelul II. După cum se poate observa din acest tabel, valorile sTNFR-I au fost mai scăzute la pacienții cu CMD, fără a existe diferențe semnificative statistic față de cei fără CMD: 211,95 \pm 92,22 vs 220,82 \pm 15,67pg/ml, p=0,39. Totodată în grupul cu CMD au predominat bărbații.

	ICC ischemică	ICC nonischemică	p
FiA	234.70 ±98.26	217.93±94.06	0.32
RS	237.12±112.75	207.04±89.7	0.08
p	0.47	0.49	

Tabel I Valorile sTNFR-I în funcție de etiologia ICC (pg/ml)

Caracteristici	FiA cu CMD	FiA fără CMD	p
% pacienți	61% (21)	40% (14)	p = NS
Vârsta medie (ani)	69,4±10,20	70,78±9,18	p = NS
Femei(%)	23,81 (5)	57,14 (8)	p = NS
Bărbați (%)	76,19 (16)	42,85 (6)	p = 0.06
FE (%)	37,65±3,065	55,69±6,55	p < 0.0001
STNF-I (pg/ml)	211,95±92	220,82±105,67	p = NS

Tabel II. Caracteristicile pacienților cu fibrilație atrială

Concluzii

1. Nivelul sTNF-I- α a fost crescut față de valorile normale la pacienții cu ICC, CMD și fibrilație atrială.
2. Valoarea medie a sTNF-I la pacienți cu FiA a fost mai scăzută față de pacienții aflați în ritm sinusal fără însă a exista diferențe semnificative statistic.
3. Nu au existat diferențe semnificative față de bolnavii aflați în ritm sinusal sau între cei ischemici și nonischemici.
4. Pacienții ischemici au prezentat valori mai crescute decât cei nonischemici, indiferent dacă electrocardiografic au prezentat RS sau FiA.
5. sTNFR-I au fost mai scăzute la pacienții cu CMD, fără a exista diferențe semnificative statistic față de cei fără CMD.

PROFILUL EVOLUTIV AL TULBURARILOR DE RITM LA BOLNAVII CU CMD AFLAȚI ÎN TRATAMENT CU AMIODARONA

Scopul studiului-evaluarea evoluției bolnavilor cu cardiomiopatie dilatativă care asociază tulburări de ritm sub tratament antiaritmice cu Amiodarona 200mg/zi.

Material și metodă. Au fost urmăriți pacienții internați în perioada 2003-2004 în Spitalul Clinic de Recuperare-Cardiologie care au fost diagnosticați într-o primă fază cu insuficiența

cardiaca congestiva (ICC) si ulterior, pe baza examenarilor ecocardiografice au fost inclusi in grupul pacientilor cu cardiomiopatie dilatativa. Tulburarile de ritm pe care o parte dintre acesti pacienti le-au prezentat au fost puse in evidenta atat pe traseul EKG de repaus, cat si la monitorizarile Holter- EKG pe 24 ore. Un procent neinsemnat dintre acestia au avut in antecedente sub aspect terapeutic tratament cu Amiodarona pentru scurte intervale de timp (in special pentru tratamentul in faza acuta a episoadelor de fibrilatie atriala paroxistica). Marea majoritate a pacientilor au beneficiat de initierea tratamentului cu Amiodarona 200 mg/zi in momentul obiectivarii tulburarilor de ritm si au urmat tratamentul sistematic pe toata perioada studiului. In asociere, in functie de situatia particulara a fiecaruia dintre bolnavi, au fost adaugate la schema terapeutică, in special beta-blocante, diuretice, inhibitori ai enzimei de conversie si anticoagulante.

Rezultate. Din totalul de 164 de pacienti cu cardiomiopatie dilatativa la 136 (83%) au fost diagnosticate tulburari de ritm. De departe cea mai frecventa tulburare de ritm intalnita a fost fibrilatia atriala cronica, responsabila in cea mai mare masura si de fenomenele congestive pentru care pacientii s-au adresat serviciului spitalicesc. Asadar au fost 62 pacienti cu FiA cronica (45,6%), 38 pacienti cu ritm sinusal pe EKG de repaus (27.94%), dar cu diverse tulburari ale ritmului cardiac evidentiata la monitorizarea Holter-EKG (FIA paroxistica, aritmie extrasistolica supraventriculara si ventriculara). Diferenta de 36 pacienti, (26,4%) au prezentat anumite tulburari de ritm care au constituit contraindicii pentru administrarea de Amiodarona (in special datorita efectului bradicardizant). Cele mai frecvente au fost blocurile atrioventriculare si blocul major de ramura stanga. Din punct de vedere al etiologiei cardiomiopatiei dilatative, cea mai frecvent intalnita, a fost cea ischemica (41.41%), urmata indeaproape de cea toxica (33.6%). 25 % dintre pacienti au fost diagnosticati cu CMD idiopatică.

Dintre cei 62 pacienti cu FiA cronica care reprezentau 45,4% din total pacienti, 14 (22.58) beneficiau de tratament cu amiodarona, la acestia s-a adaugat la schema terapeutică una sau mai multe din urmatoarele clase: diuretice, anticoagulante, IECA, beta-blocante, digitalice. Pe parcursul urmaririi pacientilor, care au facut obiectul lucrării de fata, 48 (35.29%) pacienti au primit suplimentar tratament cu Amiodarona 200 mg/zi dupa o prealabila incarcare. Referitor la incadrarea in clasa functionala NYHA marea majoritate erau incadrati in clasa functionala II, o mica parte in clasa functionala III si restul in clasa functionala I. Stadializarea clasei functionale a fost facuta atat prin testul de efort la cicloergometru sau covor rulant, cat si prin testul de efort cu bratele acolo unde primele 2 modalitati, nu au fost posibile. Astfel, 12 pacienti (19.35%) au fost incadrati in clasa functionala NYHA III in momentul cuprinderii in studiu (au efectuat proba de mers de 6 min.), 44 pacienti (70.76%) in clasa NYHA II (au efectuat test de efort standardizat la cicloergometru sau cu bratele), iar 6 pacienti (9.67%) in NYHA I (au efectuat test de efort standardizat).

La momentul initierii lucrării de fata 38 (27.94%) pacienti prezentau RS pe EKG de repaus. La acestia s-a adăugat în planul terapeutic Amiodarona, atat ca tratament profilactic (combaterea recurentei episoadelor de Fia paroxistice), cat si curativ (ca urmare a modificarilor inregistrate la monitorizarea Holter- EKG pe 24 ore).

Dintre bolnavii aflati în ritm sinusal, un numar de 5 pacienti (13.15%) au fost incadrati in clasa functionala NYHA III in momentul cuprinderii in studiu (au efectuat proba de mers de 6 min.), 20 pacienti (52.64%) in clasa NYHA II (au efectuat test de

efort standardizat la cicloergometru sau cu bratele), iar 13 (34.21%) pacienti în clasa NYHA I (au efectuat test de efort standardizat).

Tratamentul cu Amiodarona a dus la ameliorarea fracției de ejeție atât la cei cu FiA cât și la bolnavii cu RS pe traseul de repaus.

De asemenea, a fost evaluat impactul terapiei asupra valorilor parametrilor ecocardiografici, care a cunoscut o îmbunătățire la 1 an de tratament, față de momentul includerii în studiu. Pe lângă urmărirea evoluției dilatațiilor cavităților cardiace au fost urmărite tot prin aportul ecocardiografiei și unele aspecte patologice, cum ar fi:

- Prezența trombilor intracavitari
 - 66,6%- 36 pacienți cu FIA prezentau trombi, 32 bărbați și 4 femei
 - 30%- 12 pacienți cu RS prezentau trombi 10 bărbați și 2 femei
- Prezența insuficiențelor mitrale funcționale
 - 77,7%- 42 pacienți cu FIA prezentau insuficiența mitrală gr. II
 - 45%- 18 pacienți cu RS prezentau insuficiența mitrală gr. II
 - 33,3%- 14 pacienți cu tulburări de ritm prezentau insuficiența mitrală gr. II.

Aspectul cel mai important care reiese din monitorizarea de față este relevant de evoluția favorabilă a pacienților care au beneficiat de tratament antiaritmice, aspect evidențiat prin aportul înregistrării Holter- EKG pe 24 ore, atât în momentul inițial cât și la 1 an de evoluție- figura 1 și 2.

Având în vedere ameliorarea semnificativă atât din punct de vedere al simptomatologiei cât și a modificărilor EKG (repaus, Holter 24 ore) putem constata și o îmbunătățire semnificativă a clasei funcționale, în urma tratamentului careia s-a înglobat și medicația antiaritmica specifică, amiodarona în cazul de față:

- INITIAL
 - 17 pacienți erau încadrați în clasa funcțională NYHA III
 - 64 pacienți erau încadrați în clasa funcțională NYHA II, 42 pacienți prezentând aritmii extrasistolice suplimentare în timpul testului de efort (66%)
 - 19 pacienți erau încadrați în clasa funcțională NYHA I, 12 pacienți înregistrând în timpul testului de efort modificări extrasistolice (63%)
- LA 1 AN
 - 12 pacienți erau încadrați în clasa funcțională NYHA III, dar cu îmbunătățire de 26% a distanței la proba de mers de 6 min.
 - 52 pacienți erau încadrați în clasa funcțională NYHA II, 24 prezentau în timpul testului de efort modificări extrasistolice (46%)
 - 36 pacienți erau încadrați în clasa funcțională NYHA I, 8 pacienți înregistrând modificări aritmice în timpul testului de efort.

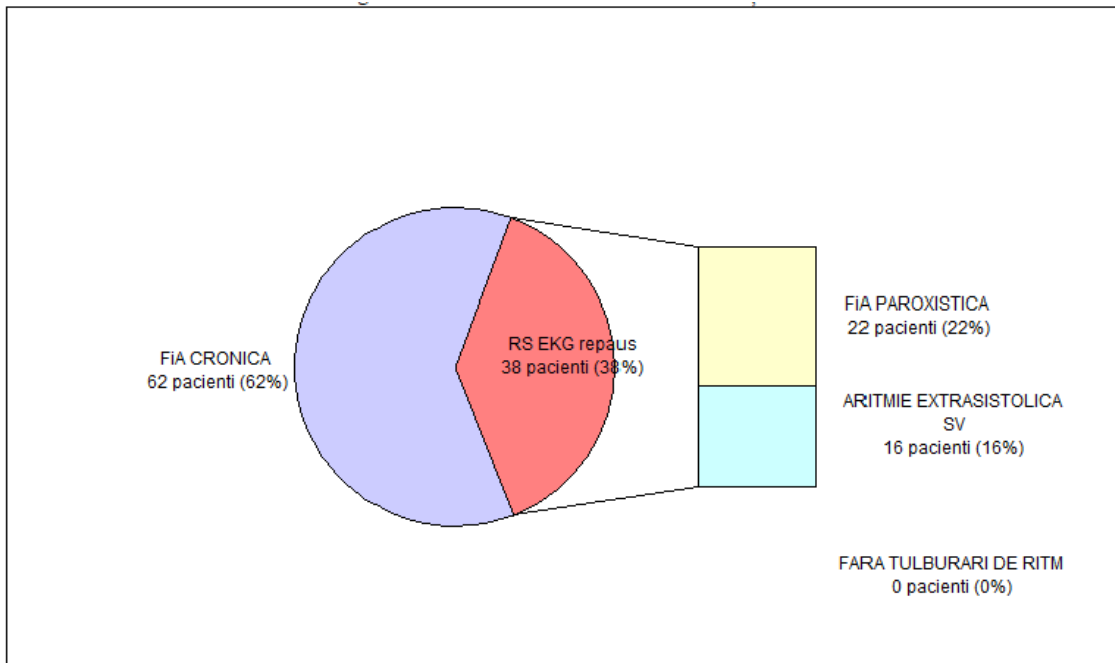

Figura 1-Tulburări de ritm-evaluare inițială

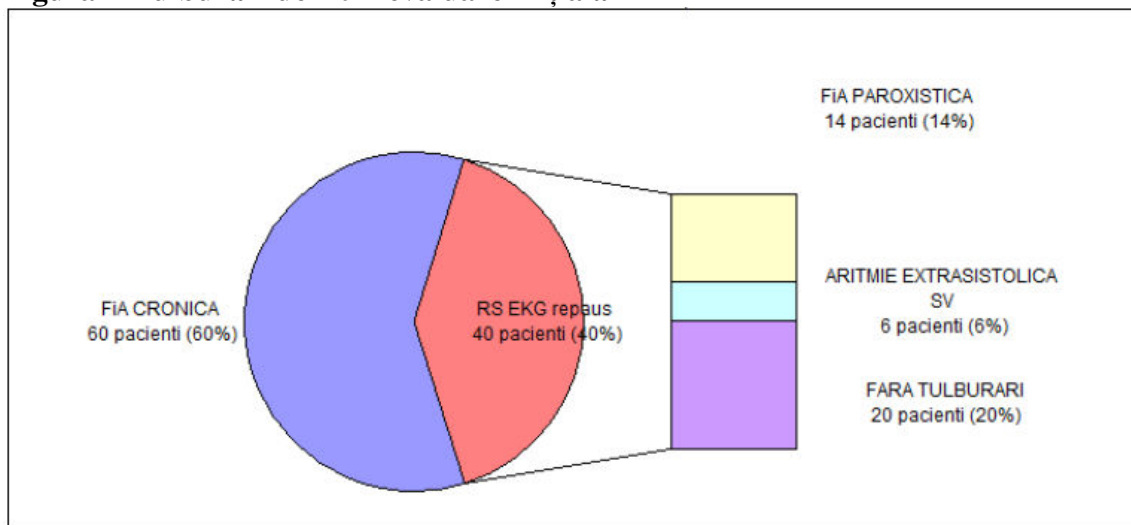

Figura 2-Prezența tulburărilor de ritm la 1 an

Concluzii

1. Prevalența tulburărilor de ritm la pacienții cu CMD a fost foarte crescută.
2. Mai mult de jumătate dintre pacienții cu CMD au fost încadrați în clasa funcțională NYHA II-IV.
3. Etiologia ischemică și toxică a fost întâlnită la majoritatea dintre pacienții cu CMD.
4. Majoritatea pacienților cu CMD au prezentat încă din momentul diagnosticării un anumit tip de tulburare de ritm (cel mai frecvent FIA).
5. A existat o interrelație direct proporțională între dimensiunile VS, prezența trombilor intracavitari, scăderea FE a VS cu apariția tulburărilor de ritm.
6. Amiodarona s-a dovedit a avea efecte benefice în special asupra îmbunătățirii fracției de ejecție și într-o măsură mai mică asupra dimensiunilor cardiace.

ROLUL INHIBITORILOR SISTEMULUI RENINA ANGIOTENSINĂ- ALDOSTERON ÎN TRATAMENTUL FIBRILȚIEI ATRIALE DIN CMD COMPLICATA CU INUFICIENȚA CARDIACĂ CONGESTIVĂ INTRODUCERE

Scopul studiului- determinarea genotipurilor M235T și T174 al angiotensinogenului, I/D a EC, respectiv A1166C a receptorilor AT1 ai AGII la pacienții cu ICC aflați în FiA, precum și proporția de pacienți cu aceste mutații patogene care au primit ca medicație IECA, respectiv sartani.

Material si metodă: S-au luat în studiu 47 de subiecți, dintre care 25 pacienți cu CMD și ICC clasa funcțională NYHA III-IV, internați în Clinica de Cardiologie-Recuperare din Cluj – Napoca și 22 subiecți fără patologie cardiovasculară (martori).

Studiul utilizat în cadrul acestui grup de pacienți este unul observațional, analitic, retrospectiv bazat pe analiza datelor din foaia de observație. Insuficiența cardiacă a fost definită conform criteriilor recomandate de Societatea Europeană de Cardiologie. Tuturor pacienților li s-au detreminat glicemia și fracțiunile lipidice, valoarea fragmentului BNP (8-29), radiografie toracică - pentru determinarea indicele cardio-toracic, precum și determinări ecocardiografie.

Determinarea mutațiilor genetice s-a realizat utilizând metoda PCR (reacție de polimerizare în lanț).

Rezultate:

Etiologia ischemică a CMD a fost prezentă la 17 pacienți (68%), iar restul de 8 (32%) au prezentat etiologie idiopatică sau etanolică. Prezența tulburarilor de ritm -18 p (72 %) au fost diagnosticați cu tulburari de ritm, după cum urmează: fibrilație atrială- 15 p (60%), extrasistolie ventriculară-3p (15,78 %).

Distributia în funcție de mutatia M235T AGT

- 8 pacienti (32 %) -negativ MM
- 11 pacienti (44 %) - heterozigoti MT
- 6 pacienti (24 %) - homozigoti TT

Distributia în funcție de mutatia T174M AGT

- 22 pacienti (88 %)erau negativ TT
- 3 pacienti (12 %)erau heterozigoti TM

Distributia în funcție de mutatia I/D a ACE

- 9 pacienti (36 %)erau homozigoti DD
- 6 pacienti (24 %)erau negativi II
- 10 pacienti (40 %)erau heterozigoti I/D

Distributia în funcție de mutatia A1166CAGTR1

- 15 pacienti (60 %)erau negativ AA
- 7 pacienti (28 %)erau heterozigoti AC
- 3 pacienti (12 %)erau homozigoti CC

S-au găsit decelat următoarele asocieri ale polimorfismului genetic:

- 3 pacienți au prezentat asociate două mutații cu risc:
 - 1 pacient: Homozigot TT(M235T AGT) și Homozigot CC(A1166C AGTR)
 - 2 pacienți: Homozigot TT(M235T AGT) și Homozigot DD(I/D ACE)

Nici un pacient nu prezenta asociat 3sau 4 mutații cu risc.

Distribuția mutațiilor genetice la pacienții cu fibrilație atrială, precum și tratamentul cu inhibitori ai enzimei de conversie (IECA) sau sartani este sintetizată în tabelul III.

M235T	T174M	ACE DEL/INS	AT1	IECA	SARTAN
HETEROZIGOT MT	NEGATIV TT	HOMOZIGOT DD	NEGATIV AA HETEROZIGOT	DA	NU
NEGATIV MM	NEGATIV TT	NEGATIV II	AC	DA	NU
HOMOZIGOT TT	NEGATIV TT	NEGATIV II	NEGATIV AA	DA	NU
HOMOZIGOT TT	NEGATIV TT	HOMOZIGOT DD	NEGATIV AA	DA	NU
HETEROZIGOT MT	NEGATIV TT	NEGATIV II	NEGATIV AA	DA	NU
NEGATIV MM	NEGATIV TT	HOMOZIGOT DD	NEGATIV AA	DA	NU
HOMOZIGOT TT	NEGATIV TT	HOMOZIGOT DD	NEGATIV AA	NU	DA
HETEROZIGOT MT	NEGATIV TT	NEGATIV II	NEGATIV AA	NU	DA
		HETEROZIGOT	HETEROZIGOT		
HOMOZIGOT TT	NEGATIV TT	I/D	AC	DA	NU
HETEROZIGOT MT	NEGATIV TT	NEGATIV II	HOMOZIGOT CC	NU	NU
HETEROZIGOT MT	NEGATIV TT	HOMOZIGOT DD	NEGATIV AA	NU	NU
NEGATIV MM	NEGATIV TT	HOMOZIGOT DD	NEGATIV AA	NU	DA
		HETEROZIGOT			
HETEROZIGOT MT	TM	I/D	NEGATIV AA	DA	NU
		HETEROZIGOT			
HETEROZIGOT MT	NEGATIV TT	I/D	NEGATIV AA	DA	NU
		HETEROZIGOT			
NEGATIV MM	NEGATIV TT	I/D	HOMOZIGOT CC	DA	NU

Tabelul III- Distribuția mutațiilor genetice la pacienții cu fibrilație atrială, precum și tratamentul cu IECA sau sartani

Din analiza datelor tabelului III se pot observa următoarele:

POLIMORFISMUL GENETIC DE LA NIVELUL ANGIOTENSINOGENULUI

Mutația M235T cu potențial patogen (heterozigot MT sau homozigot TT) este prezentă la 73,33 % (11) din pacienții cu fibrilație atrială.

Mutația T174M –un singur pacient cu FiA prezintă formă potențial patogenă, respectiv, heterozigot TM.

COMBINAȚII dintre cele două forme de mutații ale AGT : un singur pacient : heterozigot MT+heterozigot TM.

POLIMORFISMUL GENETIC DE LA NIVELUL ENZIMEI DE CONVERSIE

Formele potențial patogene ale EC (homozigot DD sau heterozigot I/D)-66,66% (10 pacienți).

POLIMORFISMUL GENETIC DE LA NIVELUL RECEPTORULUI AT1 AL AG II

Formele potențial patogene (heterozigot AC sau homozigot CC): 26,66% (4 pacienți).

ASOCIAȚII DINTRE POLIMORFISMUL GENETIC DE LA NIVELUL ENZIMEI DE CONVERSIE ȘI A RECEPTORULUI AT1:

-heterozigot I/D+heterozigot AC-1 pacient

-heterozigot I/D+homozigot CC-1 pacient

ASOCIAȚII DINTRE ALTE MUTAȚII GENETICE:

În studiul de față aceste asocieri au fost prezente în procente scăzute: ACE D/D+ haplotip AGT-13,33%, ACE I/D+ haplotip AGT =6,66%, ACE I/D-AT₁RA 1166 și haplotip AGT-6,66%.

IECA au fost administrați la 66,66% (10 p) dintre pacienții cu FiA, toți prezentând asocieri patogene de mutații genetice.

Sartanii au fost administrați doar la 20% (3p) dintre bolnavii cu FiA, niciunul cu asocieri patologice ale polimorfismului genetic.

13,33% dintre pacienții aflați în FiA nu au beneficiat de tratament cu IECA sau sartani.

Concluzii

1. Polimorfismul genetic al SRAA poate fi implicat în apariția fibrilației atriale la pacienții cu CMD și insuficiență cardiacă.
2. Prezența mutațiilor genetice patogene în randul martorilor s-a înregistrat în special la subiecții cu obezitate, rezultate punând în discuție rolul SRAA în patogeneza obezității, prin intermediul probabil a modificării rezistenței la insulină.
3. Inhibarea SRAA (prin utilizarea IECA sau a sartanilor) poate fi responsabilă de prevenirea apariției fibrilației atriale la pacienții cu insuficiență cardiacă

Concluzii generale

1. Prevalența tulburărilor de ritm la bolnavii cu CMD a fost foarte crescută.
2. Mai mult de jumătate dintre pacienții cu CMD au fost încadrați în clasa funcțională NYHA II-IV.
3. Aritmia cu prevalența cea mai mare diagnosticată la bolnavii cu CMD este reprezentată de FiA.
4. Etiologia cea mai frecventă a FiA la pacienții cu CMD a fost cea ischemică și toxică.
5. La mai mult de jumătate dintre pacienți cu FiA s-au diagnosticat ecocardiografic trombi intracavitari.
6. Insuficiența mitrală funcțională de diverse grade s-a diagnosticat la peste două treimi dintre bolnavii cu CMD și FiA.
7. A existat o interrelație direct proporțională între dimensiunile VS, prezența trombilor intracavitari, scăderea FE a VS și apariția tulburărilor de ritm
8. Amiodarona s-a dovedit a avea efecte benefice în special asupra îmbunătățirii fracției de ejecție și într-o măsură mai mică asupra dimensiunilor cardiace.
9. Polimorfismul genetic al SRAA poate fi implicat în apariția fibrilației atriale la pacienții cu CMD și insuficiență cardiacă.
10. Prezența mutațiilor genetice patogene în randul martorilor s-a înregistrat în special la subiecții cu obezitate, rezultate punând în discuție rolul SRAA în patogeneza obezității, prin intermediul probabil a modificării rezistenței la insulină.
11. Inhibarea SRAA (prin utilizarea IECA sau a sartanilor) poate fi responsabilă de prevenirea apariției fibrilației atriale la pacienții cu insuficiență cardiacă
12. Nivelul sTNF-I- α a fost crescut față de valorile normale la pacienții cu ICC, CMD și fibrilație atrială.
13. Valoarea medie a sTNF-I la pacienți cu FiA a fost mai scăzută față de pacienții aflați în ritm sinusal fără însă a exista diferențe semnificative statistice.
14. Pacienții ischemici au prezentat valori mai crescute a sTNF-I decât cei nonischemici, indiferent dacă electrocardiografic au prezentat RS sau FiA.
15. sTNFR-I au fost mai scăzute la pacienții cu CMD, fără a exista diferențe semnificative statistice față de cei fără CMD.
16. Un rol important în tratamentul pacienților cu CMD și FiA l-ar putea avea medicația cu acțiuni dovedite antiinflamatorii (IECA, sartanii, antialdosteronicele, statinele și activatorii receptorilor PPRy).

Contribuții personale

Dintre contribuțiile originale ale tezei menționăm:

1. Realizarea unui profilul evolutiv (timp de 1 an) al bolnavilor cu FiA și CMD aflați sub tratament cu amiodaronă .
2. Evaluarea rolului sTNF-I în patogeneză FiA la șia insuficienței cardiace.
3. Analiza posibilului rol al polimorfismul genetic al SRAA în apariția fibrilației atriale la pacienții cu CMD și insuficiență cardiacă. În acest context inhibarea SRAA (prin utilizarea IECA sau a sartanilor) poate fi responsabilă de prevenirea apariției fibrilației atriale la pacienții cu insuficiență cardiacă

Bibliografie selectivă

Dickstein K, Cohen-Solal A, Filippatos G, et al. ESC guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure 2008. *Eur Heart J*. 2008;29:2388–442.

Elliott P, Andersson B, Arbustini E, Bilinska Z, Cecchi F, Charron P, Dubourg O, Kuhl U, Maisch B, McKenna WJ, Monserrat L, Pankuweit S, Rapezzi C, Seferovic P, Tavazzi L, Keren A. Classification of the cardiomyopathies: a position statement from the European Society Of Cardiology Working Group on Myocardial and Pericardial Diseases. *Eur Heart J* 2008;29:270–276.

Maron BJ. The 2006 American Heart Association Classification of cardiomyopathies Is the Gold Standard. *Circ Heart Fail*, May 1, 2008; 1(1): 72 - 76.

Mason JW. Classification of cardiomyopathies. In: Fuster V, Alexander RW, O'Rourke RA, eds. *Hurst's the Heart, Arteries and Veins*. 10th ed. New York, NY: McGraw Hill; 2001: 1941–1946.

Antzelevitch C. Molecular genetics of arrhythmias and cardiovascular conditions associated with arrhythmias. *Heart Rhythm*. 2004; 1 (5C): 42C–56C.

Efremidis M, Pappas L, Sideris A, Filippatos G. Management of atrial fibrillation in patients with heart failure. *J CardFail* 2008;14:232–237.

Roy D, Talajic M, Nattel S, Wyse DG, Dorian P, Lee KL, Bourassa MG, Arnold JM, Buxton AE, Camm AJ, Connolly SJ, Dubuc M, Ducharme A, Guerra PG, Hohnloser SH, Lambert J, Le Heuzey JY, O'Hara G, Pedersen OD, Rouleau JL, Singh BN, Stevenson LW, Stevenson WG, Thibault B, Waldo AL. Rhythm control versus rate control for atrial fibrillation and heart failure. *N Engl J Med* 2008;358:2667–2677.

Myerburg RJ, Hendel RC. Expanding risk-profiling strategies for prediction and prevention of sudden cardiac death. *J Am Coll Cardiol*. 2010;56(3):215-7.

- Kong MH, Peterson ED, Fonarow GC, Sanders GD, Yancy CW, Russo AM, Curtis AB, Sears SF Jr, Thomas KL, Campbell S, Carlson MD, Chiamas C, Cook NL, Hayes DL, LaRue M, Hernandez AF, Lyons EL, Al-Khatib SM. Addressing disparities in sudden cardiac arrest care and the underutilization of effective therapies. *Am Heart J*. 2010;160(4):605-18. Review.
- Luqman N, Sung RJ, Wang CL, Kuo CT. Myocardial ischemia and ventricular fibrillation: pathophysiology and clinical implications. *Int J Cardiol*. 2007;119(3):283-90.
- Zipes DP, Camm AJ, Borggrefe M, Buxton AE, Chaitman B, Fromer M, Gregoratos G, Klein G, Moss AJ, Myerburg RJ, Priori SG, Quinones MA, Roden DM, Silka MJ, Tracy C, Blanc JJ, Budaj A, Dean V, Deckers JW, Despres C, Dickstein K, Lekakis J, McGregor K, Metra M, Morais J, Osterspey A, Tamargo JL, Zamorano JL, Smith SC Jr, Jacobs AK, Adams CD, Antman EM, Anderson JL, Hunt SA, Halperin JL, Nishimura R, Ornato JP, Page RL, Riegel B. ACC/AHA/ESC 2006 guidelines for management of patients with ventricular arrhythmias and the prevention of sudden Cardiac death—executive summary: a report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force and the European Society of Cardiology Committee for Practice Guidelines (Writing Committee to Develop Guidelines for Management of Patients with Ventricular Arrhythmias and the Prevention of Sudden Cardiac Death) Developed in collaboration with the European Heart Rhythm Association and the Heart Rhythm Society. *Eur Heart J* 2006;27:2099–2140.
- Pop D. Sistemul Renină-Angiotensină-Aldosteron în patogeneza bolilor cardiovasculare. Clusium, Cluj-Napoca. 2007.
- Ehrlich, JR, Hohnloser SJ, Nattel S. Role of angiotensin system and effects of its inhibition in atrial fibrillation: clinical and experimental evidence. *Eur Heart J* 2006; 27: 512-518.
- Murray KT, Rottman JN, Arbogast PG, Shemanski L, Primm RK, Campbell WB, Solomon AJ, Olgin JE, Wilson MJ, DiMarco JP, Beckman KJ, Dennish G, Naccarelli GV, Ray, WA. Inhibition of angiotensin II signaling and recurrence of atrial fibrillation in AFFIRM. *Heart Rhythm* 2004;1:669–675.
- Savelieva I, Camm J. Is there any hope for angiotensin-converting enzyme inhibitors in atrial fibrillation. *Am Heart J*. 2007;154:403-406.
- Safar EM, Lajemi M, Rudnichi A, Asmar R, Benetos A. Angiotensin-Converting Enzyme D/I Gene Polymorphism and Age-Related Changes in Pulse Pressure in Subjects with Hypertension. *Arterioscler. Thromb. Vasc. Biol*. Apr 2004; 24: 782 – 786.
- Ferrari R, Bachetti T, Confortini R. Et al. Tumor necrosis factor-soluble receptors in patients with various degrees of congestive heart failure. *Circulation*, 1995;92: 1479.
- Conway DS, Buggins P, Hughes E, Lip GY. Relationship of interleukin-6 and C-reactive protein to the prothrombotic state in chronic atrial fibrillation. *J Am Coll Cardiol* 2004;43:2075–82.
- Smit MD, Van Gelder IC. Is inflammation a risk factor for recurrent atrial fibrillation? *Europace*. 2009; 11:138–139

CURRICULUM VITAE

Dr. Alin Petru DINDEAL

Str. Gheorghe Dima nr. 4bis Apt. 19

Cluj-Napoca ROMANIA

dindeal@hotmail.com

Mobile: 0722 531 620

02-09-1974, Cluj-Napoca

Studii

- 1992 – 1998** *Universitatea de Medicina si Farmacie “Iuliu Hațieganu”, Facultatea de Medicina Generala, Cluj-Napoca, Romania*
Doctor in Medicina
- 1988 – 1992** *Liceul Teoretic “Aurel Vlaicu”, Orastie, Romania*
Bacalaureat

Experienta profesionala

- 2001 – prezent** **Doctorand in cardiologie**
Teza: Aritmiile in cardiomiopatiile dilatative – profil diagnostic si tratament
-
- 2010** *Medic primar medicina interna*
- 2005** **Medic specialist medicina interna**
- 2003** **Competenta de ecografie**
- 2000 – 2005** **Medic rezident medicina interna**
- 1998 – 1999** **Medic stagiar**

Activitate stiintifica

- 10/1994** **Participant la al XXXIII-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 10/1995** **Participant la al XXXIV-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 10/1996** **Participant la al XXXV-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 10/1997** **Participant la al XXXVI-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 10/1998** **Participant la al XXXVII-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 06/1999** **Participant la a VII-a Conferinta Nationala de Cardiologie Preventiva si Recuperare Cardiovasculara, Targu Mures, Romania**
- 10/1999** **Participant la al XXXVIII-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 06/2000** **Participant la Simpozionul FALK, Cluj-Napoca, Romania**
- 10/2000** **Participant la al XXXIX-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 10/2001** **Participant la al XXXX-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
Participant la Congresul National de Gastroenterologie si Medicina Interna, Iasi, Romania
- 2002** **Curs de ecografie generala si parti speciale, Cluj-Napoca, Romania**
- 09/2002** **Participant la al XXXXI-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 09/2003** **Participant la al XXXXII-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania**
- 2004** **“Variabilitatea intervalului RR’ la pacientii cu insuficienta cardiaca congestive”**
– poster la Congresul de Recuperare Cardiovasculara, Poiana Brasov, Romania
Abstract al articolului la Congresul European de Cardiologie, Barcelona, Spania
- 09/2005** **Participant la al XXXXIII-lea Congres National de Cardiologie, Poiana Brasov, Romania**
- 09/2006** **Participant la al XXXXIV-lea Congres National de Cardiologie, Poiana Brasov,**

Romania

09/2007	Participant la al XXXXV-lea Congres National de Cardiologie, Sinaia, Romania
09/2008	Participant la Congresul European de Cardiologie, Munchen, Germania
05/2009	Participant la Cangresul European de Insuficienta Cardiaca, Nissa, Franta
05/2009	Participant la Conferinta Grupurilor de lucru Cardiologie, Brasov
09/2009	Participant la Congresul European de Cardiologie, Barcelona, Spania
05/2010	Participant la Congresul European de Insuficienta Cardiaca, Berlin, Germania
05/2010	Participant la Conferinta Grupurilor de lucru Cardiologie, Brasov
09/2010	Participant la Congresul European de Cardiologie, Stokcolm, Suedia
10/2010	Participant la Congresul European de Gastro enterologie, Barcelona, Spania
05/2011	Participant la Conferinta Grupurilor de lucru Cardiologie, Brasov

Afiliatii profesionale

2000 – prezent

Membru al Societatii Romane de Cardiologie

Limbi straine

Engleza (excelent), Franceza (excellent)

DOCTORAL THESIS ABSTRACT

DYSRHYTHMIAS IN DILATED CARDIOMYOPATHIES DIAGNOSIS, TREATMENT AND DEVELOPMENT OUTLINE

PhD Student: Alin Dindeal

Scientific supervisor: Professor Dumitru Tudor Zdrenghea

Cluj-Napoca

2011

Diverse, rather underestimating epidemiological studies report approximately 20/100000/year incidence and 38/100000/year prevalence for dilated cardiomyopathy. Dilated cardiomyopathy ranks third among etiological causes of heart failure and is the first cause of cardiac transplantation.

Despite improved heart failure treatment, dilated cardiomyopathy remains an important cause of cardiovascular mortality, by rhythm disorder mainly. AF is the most frequent arrhythmia in HF. Its onset may lead to aggravated symptoms, higher risk for thromboembolic complications and carries a more severe long-term prognosis.

Consequently, this paper is based on the assumption of ever- growing heart failure incidence and the closely related increase of newly diagnosed cases of dilated cardiomyopathy. The discovery of novel efficient medication in heart failure treatment has led to the improvement of patient survival rate, however it also elevated rhythm disorders incidence in such patients. The prognosis remains unfavorable especially in patients in whom dilated cardiomyopathy associates with congestive heart failure.

The **theoretical** part of the paper assesses the main forms of cardiomyopathy, with special focus on dilated cardiomyopathy, further providing an overview of the mechanisms involved by dilated cardiomyopathy as well as heart failure pathogenesis. Moreover, all forms of arrhythmias that may represent complications of dilated cardiomyopathy were analyzed from both pathogenesis and possible therapies viewpoints.

The special part includes several research approaches. We examined firstly the development outline of patients with dilated cardiomyopathy and rhythm disorders under treatment with amiodarone and secondly, the incidence of atrial fibrillation, by far the most frequent arrhythmia found in heart failure. The next two chapters investigate the possible relation between the plasma level of the tumor necrosis factor - I soluble receptor and the presence of atrial fibrillation, as well as the angiotensin-aldosterone system inhibitors role in the treatment of atrial fibrillation in dilated cardiomyopathy complicated with congestive heart failure.

ATRIAL FIBRILLATION INCIDENCE IN PATIENTS WITH DILATED CARDIOMYOPATHY

Aim of the study: assessment of atrial fibrillation prevalence (AF) in DCM patients admitted with the Clinic of Cardiology and Recovery of Cluj- Napoca.

Material and method: A number of 164 patients divided in two groups were considered: group I - 136 patients with rhythm disorders and group II - 28 patients with DCM without rhythm disorders. In group I, we analyzed rhythm disorder types, the recommended antiarrhythmic medication as well as the two groups comparative characteristics from age, gender, cardiovascular risk factors, CHF etiology, ECG and echocardiographic parameters, ECG Holter/24h monitor viewpoints.

Outcome: The prevalence of rhythm disorders in the 470 patients with CHF was 82.9%.

In group I, the DCM etiology was ischemic in 33.6 % (46) patients, toxic in 41.4 % (56), respectively idiopathic in 25% (34) of the patients. In group II, the DCM etiology was as follows: ischemic in 28.2 % (8) patients, toxic in 14.8 % (4), respectively idiopathic in 57% (16) of the patients. 76% of the patients were monitored by ECG Holter/24h.

The ischemic etiology was identified in 66.4% of the patients with rhythm disorders existent in the treatment of DCM diagnosis.

Upon the analysis of rhythm disorders in group I as evidenced by resting ECG and Holter-ECG/24h, the following were noted:

- 45.6% (62 p) exhibited chronic atrial fibrillation (AF)
- in 27.94% (38p) patients in SR on resting ECG, Holter monitoring evidenced episodes of paroxysmal AF - 57.89% (22 p) as well as various types of extrasystolic arrhythmia - 41.10% (16p). Concurrently, 36 patients (26.4 %) had various degrees of AV block, major LBBB, sinus tachycardia and paroxysmal supraventricular tachycardia.

From EF standpoint, the patients were framed in 3 subclasses: 1. with severely altered systolic function $EF < 30\%$ (18 patients in group I and 4 patients in group II); 2. with moderately altered systolic function $EF < 40\%$ (72 patients in group I and 12 patients in group II); 3. with mildly depressed systolic function $EF > 40\%$ (52 patients in group I and 12 patients in group II). The distribution of rhythm disorders according to the severity of ejection fraction alteration was the following: among patients with $EF < 30\%$, 66.66% (18p) showed AF, among those with $EF 30-40\%$, 52.77% (38p) had AF and 25% (18p) exhibited other rhythm disorders. Among the 52 patients with $EF > 40\%$, AF was found only in 7.69% (4p), while other forms of rhythm disorders were reported in 46.15% (24p).

Echocardiographically, intracavitary thrombi were diagnosed in 66.6% (36) patients with AF (32 men and 4 women). They were present only in 30% (12) of the patients with SR (10 men and 2 women). Functional mitral regurgitation of various degrees was diagnosed in 77.7 % (42 p).

72% (98) of the patients in group I presented echocardiographically one or several parameters: enlarged LV, low EF, intracavitary thrombi. In 44% (60 p) of the cases, threefold association of such changes was found.

Conclusions:

1. The prevalence of rhythm disorders in DCM patients was very high.
2. The highest prevalence arrhythmia diagnosed in DCM patients is represented by AF.
3. The most frequent AF etiology in DCM patients was ischemic and toxic.
4. In more than half of the patients with AF, intracavitary thrombi were diagnosed echocardiographically.
5. Functional mitral regurgitation of various degrees was diagnosed in over two thirds of DCM and AF patients.

THE RELATION BETWEEN THE PLASMA LEVEL OF NECROSIS FACTOR- α I - SOLUBLE RECEPTOR AND ATRIAL FIBRILLATION PRESENCE IN PATIENTS WITH DCM AND CHF

Aim of the study: assessment of the role of an important cytokine involved in AF – TNF- α I soluble receptor in patients with dilated cardiomyopathy (DCM) and congestive heart failure (CHF).

Material and method: The study considered 54 patients with CHF admitted in the Clinic of Cardiology-Recovery of Cluj-Napoca. The CHF and DCM diagnosis was placed according to the European Society of Cardiology criteria [8]. In all patients, the plasma level of TNF- α (sTNFR-I) - I soluble receptor was determined based on ELISA (VN-3<pg/ml) technique. For statistical analysis, the Student's t-test was used.

Outcome: Of the 54 patients (p) with CHF 64.81% men (35p) included in NYHA III-IV functional class, 74.074% (40p) had ischemic and 25.92% (14p) nonischemic etiologies. The average ejection fraction was $46.6\pm 39.88\%$.

The mean value of sTNF-I was very high, 222.79 ± 97.08 pg/ml, with high variability of values (the lowest value was 26 pg/ml, while the maximum value was 455.3 pg/ml). 64.81% (35p) had chronic atrial fibrillation, without differences related to the general features of the patients with or without AF. The mean value of sTNF-I in patients with AF was lower, -173.14 ± 43.74 pg/ml compared to the patients in sinus rhythm (SR) 222.79 ± 97.08 pg/ml, however without statistically significant differences, $p=0.45$. Additionally, statistically significant differences were neither reported in ischemic nor in nonischemic CHF etiology, regardless if patients were in AF or sinus rhythm – table I. We should however note that the values of ischemic patients were higher than those of nonischemic patients, irrespective if electrocardiographically, SR or AF were reported. 60% (21p) of the patients with AF were diagnosed with DCM. The features specific to these patients are summarized in table II. This table shows that sTNFR-I values were lower in DCM patients, without statistically significant differences compared to patients without DCM: 211.95 ± 92.22 vs. 220.82 ± 15.67 pg/ml, $p=0.39$. Concurrently, in the DCM group, men were predominant.

	ICC ischemică	ICC nonischemică	p
FiA	234.70 ± 98.26	217.93 ± 94.06	0.32
RS	237.12 ± 112.75	207.04 ± 89.7	0.08
p	0.47	0.49	

Table I sTNFR-I values according to CHF etiology (pg/ml)

Caracteristici	FIA cu CMD	FIA fără CMD	p
% pacienți	61% (21)	40% (14)	p = NS
Vârsta medie (ani)	69,4±10,20	70,78±9,18	p = NS
Femei(%)	23,81 (5)	57,14 (8)	p = NS
Bărbați (%)	76,19 (16)	42,85 (6)	p = 0.06
FE (%)	37,65±3,065	55,69±6,55	p < 0.0001
STNF-I (pg/ml)	211,95±92	220,82±105,67	p = NS

Table II. Features of atrial fibrillation patients

Conclusions:

1. sTNF-I- α was elevated compared to normal values in patients with CHF, DCM and atrial fibrillation.
2. sTNF-I mean value in patients with AF was lower compared to the patients with sinus rhythm, however there were no statistically significant differences.
3. No significant differences compared to the patients with sinus rhythm or between ischemic and nonischemic patients were found.
4. Values in ischemic patients were higher than in nonischemic patients, regardless if SR or AF were reported electrocardiographically.
5. sTNFR-I were lower in patients with DCM, without statistically significant differences compared to those without DCM.

THE DEVELOPMENT OUTLINE OF RHYTHM DISORDERS IN PATIENTS WITH DCM UNDER TREATMENT WITH AMIODARONE

Aim of the study: assessment of development in patients with dilated cardiomyopathy associated with rhythm disorders, under antiarrhythmic treatment with amiodarone 200mg/day.

Material and method: we monitored the patients admitted during 2003-2004 in the Clinic of Cardiology-Recovery, who were primarily diagnosed with congestive heart failure

(CHF) and who were included subsequently, based on echocardiographic examinations, in the group of patients with dilated cardiomyopathy. Rhythm disorders, which part of the patients presented, were confirmed both on resting ECG tracing, as well as by Holter-ECG/24h monitoring. The therapy history of an insignificant percentage of the patients included treatment with amiodarone for short periods of time (especially for the treatment of paroxysmal atrial fibrillation episodes in the acute stage). Most of the patients initiated treatment with amiodarone 200 mg/day upon the presentation of rhythm disorders and were under systematic treatment over the entire study period. According to the peculiar situation of each patient, the therapy scheme included in association especially beta-blockers, diuretics, conversion enzyme inhibitors and anticoagulants.

Outcome: Of the total of 164 patients with dilated cardiomyopathy, rhythm disorders were diagnosed in 136 (83%). By far, the most frequent rhythm disorder encountered was the chronic atrial fibrillation, responsible to a great extent also for the congestive events for which the patients sought hospital care. Therefore, there were 62 patients with chronic AF (45.6%), 38 patients with sinus rhythm on resting ECG (27.94%), however with various disorders of heart rhythm recorded upon Holter-ECG monitoring (paroxysmal AF, supraventricular and ventricular extrasystolic arrhythmia). The remaining 36 patients, (26.4%) presented certain rhythm disorders, which constituted contraindication for amiodarone administration (especially due to bradycardia effect). Among, the most frequent were the atrioventricular blocks and the major left bundle branch block. From dilated cardiomyopathy etiology viewpoint, the most frequently identified was ischemic (41.41%), closely followed by toxic (33.6%). 25 % of the patients were diagnosed with idiopathic DCM.

Of the 62 patients with chronic AF representing 45.4% of total patients, 14 (22.58) were under treatment with amiodarone. Their therapy scheme was supplemented by one or several of the following classes: diuretics, anticoagulants, ACE inhibitors, beta-blockers and digitalis. During the monitoring of the patients object of the paper herein, 48 (35.29%) additionally received treatment with amiodarone 200 mg/day subsequent a prior loading dose. Most of the patients were framed in the NYHA II functional class, a few in NYHA III functional class and the rest in NYHA I functional class. The functional class was assigned in accordance to both exercise stress testing by cycloergometer or

treadmill, as well as by arm ergometer where the first two options were impossible. Thus, 12 patients (19.35%) were framed in NYHA III functional class at the time of inclusion in the study (performed the six-minute walk test), 44 patients (70.76%) in NYHA II class (performed a standard exercise stress testing by cycloergometer or arm ergometer), and 6 patients (9.67%) in NYHA I (performed a standard exercise stress testing).

At the time of initiation of this paper, 38 (27.94%) of the patients were in SR on resting ECG. Their therapy plan was supplemented by amiodarone, both prophylactically (recurrence control of paroxysmal AF episodes), as well as curatively (subsequent changes reported by Holter- ECG 24h monitoring).

Among the patients with sinus rhythm, a number of 5 patients (13.15%) were framed in NYHA III functional class at the time of inclusion in the study (performed the six-minute walk test), 20 patients (52.64%) were framed in class NYHA II (performed a standard exercise stress testing by cycloergometer or arm ergometer), while 13 (34.21%) patients in class NYHA I (performed a standard exercise stress testing).

The treatment with amiodarone led to the improvement of the ejection fraction both in patients with AF as well as in patients with SR on resting tracing.

Moreover, we assessed the therapy impact over echocardiographic parameter values, which improved within one year from treatment compared to the moment of inclusion in the study. Beside monitoring dilation development of heart chambers, certain pathological aspects were also investigated echocardiographically, i.e.:

- Presence of intracavitary thrombi.
-66.6% - 36 patients with AF exhibited thrombi, 32 men and 4 women.
-30% - 12 patients with SR had thrombi, 10 men and 2 women.
- Presence of functional mitral regurgitation.
-77.7% - 42 patients with AF developed II degree mitral failure.
-45% - 18 patients with SR developed II degree mitral failure.
-33.3% - 14 patients with rhythm disorders developed II degree mitral failure.

The most important aspect resulting from this monitoring is the favorable evolution of the patients who benefited of antiarrhythmic treatment, as evidenced by Holter - ECG 24h recording, both initially as well as within one year of evolution – figure 1 and 2.

Given the significant symptomatological improvement as well as ECG changes (resting ECG, Holter 24h) we also noted a considerable improvement of the functional class, since treatment was supplemented by specific antiarrhythmic medication, i.e amiodarone:

- INITIALLY

- 17 patients were framed in NYHA III functional class.
- 64 patients were framed in NYHA II functional class, 42 patients presenting additional extrasystolic arrhythmias during exercise stress testing (66%).
- 19 patients were framed in NYHA I functional class, 12 patients registering extrasystolic changes during exercise stress testing (63%).

- WITHIN 1 YEAR

- 12 patients were framed in NYHA III functional class, however with 26% distance improvement of the six-minute walk test.
- 52 patients were framed in NYHA II functional class, in 24 p. extrasystolic changes were reported during exercise stress testing (46%).
- 36 patients were framed in NYHA I functional class, 8 patients registering arrhythmic changes during exercise stress testing.

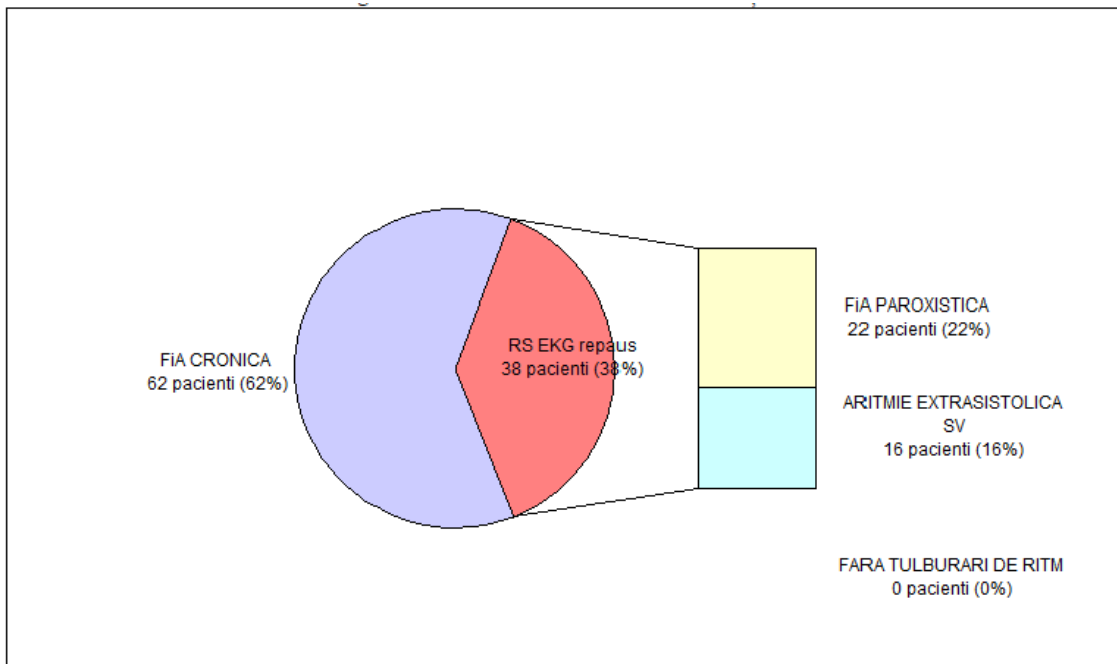

Figure 1 – Rhythm disorders – initial assessment

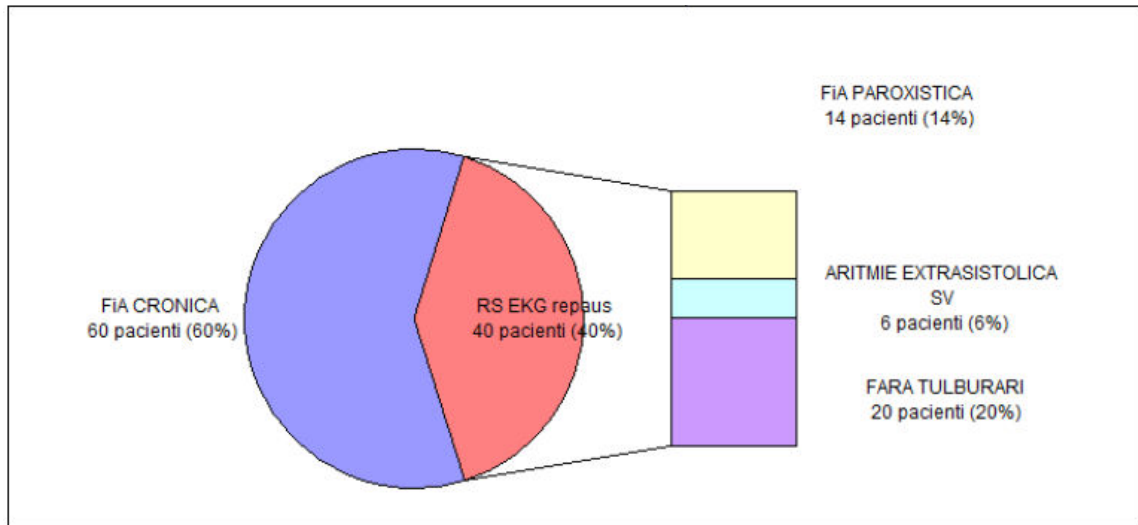

Figure 2 – Presence of rhythm disorders within 1 year

Conclusions

1. Prevalence of rhythm disorders in DCM patients was very high.
2. More than half of DCM patients were framed in NYHA II-IV functional class.
3. The ischemic and toxic etiology was found in the majority of DCM patients.
4. Most of the patients with DCM exhibited as early as the diagnosis moment a certain rhythm disorder type (most frequently, AF).
5. There was a directly proportional interrelation between LV sizes, intracavitary thrombi presence, low LVEF and rhythm disorders emergence.
6. Amiodarone proved beneficial especially by improving the ejection fraction and had little impact over heart sizes.

THE ROLE OF RENIN ANGIOTENSIN-ALDOSTERONE SYSTEM INHIBITORS IN THE TREATMENT OF ATRIAL FIBRILLATION IN DCM COMPLICATED BY CONGESTIVE HEART FAILURE

Aim of the study: establishment of M235T and T174 angiotensinogen genotypes, CE I/D, respectively A1166C of AGII AT1 receptors in patients with CHF in AF, as well as the proportion of patients with such pathogenic mutations who received ACE inhibitor medication, respectively sartans.

Material and method: The study was carried out on 47 subjects, of whom 25 were patients with DCM and CHF NYHA III-IV functional class, admitted with the Clinic of Cardiology and Recovery of Cluj –Napoca and 22 subjects without cardiovascular pathology (control group).

The study was observational, analytical, retrospective and based on the analysis of data from consultation sheets. Heart failure was defined according to the criteria recommended by the European Society of Cardiology. Blood glucose and lipid fraction levels and BNP fragment (8-29) values were determined in all patients, chest x-rays, in order to establish the cardiothoracic index as well as echocardiographical examinations were performed.

Determination of genetic mutations was carried out by PCR method (polymerase chain reaction).

Outcome: The ischemic etiology of the DCM was present in 17 patients (68%), while the remaining 8 (32%) presented an idiopathic or ethanol etiology. The presence of rhythm disorders -18 p (72 %) were diagnosed with rhythm disorders, as follows: atrial fibrillation - 15 p (60%), ventricular extrasystole - 3p (15.78 %).

Distribution according to AGT M235T mutation

- 8 patients (32 %) - negative MM
- 11 patients (44 %) - heterozygote MT
- 6 patients (24 %) - homozygote TT

Distribution according to AGT T174M mutation

- 22 patients (88 %) were negative TT
- 3 patients (12 %) were heterozygote TM

Distribution according to I/D ACE mutation

- 9 patients (36 %) were homozygote DD
- 6 patients (24 %) were negative II
- 10 patients (40 %) were heterozygote I/D

Distribution according to A1166CAGTR1 mutation

- 15 patients (60 %) were negative AA
- 7 patients (28 %) were heterozygote AC
- 3 patients (12 %) were homozygote CC

The following associations of genetic polymorphism were established:

- 3 patients presented two associated risk mutations:
 - 1 patient: Homozygote TT (AGT M235T) and Homozygote CC (AGTR A1166C)
 - 2 patients: Homozygote TT (AGT M235T) and Homozygote DD (I/D ACE)

No patient presented associated 3 or 4 risk mutations.

The distribution of genetic mutations in patients with atrial fibrillation as well as the treatment with conversion enzyme inhibitors (ACE inhibitors) or sartans is synthesized in table III.

M235T	T174M	ACE DEL/INS	AT1	ACEI	SARTANS
HETEROZYGOTE MT	NEGATIVE TT	HOMOZYGOTE DD	NEGATIVE AA	YES	NO
NEGATIVE MM	NEGATIVE TT	NEGATIVE II	HETEROZYGOTE AC	YES	NO
HOMOZYGOTE TT	NEGATIVE TT	NEGATIVE II	NEGATIVE AA	YES	NO
HOMOZYGOTE TT	NEGATIVE TT	HOMOZYGOTE DD	NEGATIVE AA	YES	NO
HETEROZYGOTE MT	NEGATIVE TT	NEGATIVE II	NEGATIVE AA	YES	NO
NEGATIVE MM	NEGATIVE TT	HOMOZYGOTE DD	NEGATIVE AA	YES	NO
HOMOZYGOTE TT	NEGATIVE TT	HOMOZYGOTE DD	NEGATIVE AA	NO	YES
HETEROZYGOTE MT	NEGATIVE TT	NEGATIVE II	NEGATIVE AA	NO	YES
HOMOZYGOTE TT	NEGATIVE TT	HETEROZYGOTE I/D	HETEROZYGOTE AC	YES	NO
HETEROZYGOTE MT	NEGATIVE TT	NEGATIVE II	HOMOZYGOTE CC	NO	NO
HETEROZYGOTE MT	NEGATIVE TT	HOMOZYGOTE DD	NEGATIVE AA	NO	NO
NEGATIVE MM	NEGATIVE TT	HOMOZYGOTE DD	NEGATIVE AA	NO	YES
HETEROZYGOTE MT	HETEROZYGOTE TM	HETEROZYGOTE I/D	NEGATIVE AA	YES	NO
HETEROZYGOTE MT	NEGATIVE TT	HETEROZYGOTE I/D	NEGATIVE AA	YES	NO
NEGATIVE MM	NEGATIVE TT	HETEROZYGOTE I/D	HOMOZYGOTE CC	YES	NO

Table III- Distribution of genetic mutations in patients with atrial fibrillation as well as the treatment with ACE inhibitors or sartans

The following ensue from the analysis of the data in table III:

GENETIC POLYMORPHISM AT ANGIOTENSINOGEN LEVEL

M235T mutation with pathogenic potential (heterozygote MT or homozygote TT) is present in 73.33 % (11) of the patients with atrial fibrillation.

T174M mutation – a single patient with AF has a potentially pathogenic form, heterozygote TM, respectively.

COMBINATIONS between the two forms of AGT mutations: a single patient: heterozygote MT + heterozygote TM.

GENETIC POLYMORPHISM AT CONVERSION ENZYME LEVEL

Potentially pathogenic CE forms (homozygote DD or heterozygote I/D)-66.66% (10 patients).

GENETIC POLYMORPHISM AT AG II OF AT1 RECEPTOR LEVEL

Potentially pathogenic forms (heterozygote AC or homozygote CC): 26.66% (4 patients).

ASSOCIATIONS BETWEEN GENETIC POLIMORPHYSM AT CONVERSION ENZYME LEVEL AND AT1 RECEPTOR:

-heterozygote I/D + heterozygote AC-1 patient

-heterozygote I/D + homozygote CC-1 patient

ASSOCIATIONS AMONG OTHER GENETIC MUTATIONS:

In this study, such associations were present in low percentages: ACE D/D + AGT haplotype -13.33%, ACE I/D + AGT haplotype = 6.66%, ACE I/D-AT₁RA 1166 and AGT haplotype -6.66%.

ACE inhibitors were administered in 66.66% (10 p) of AF patients, all presenting pathogenic associations of genetic mutations.

Sartans were administered in only 20% (3p) of AF patients, none with pathological associations of genetic polymorphism.

13.33% of the patients with AF did not benefit of treatment with ACE inhibitors or sartans.

Conclusions

1. RAAS genetic polymorphism may be involved in the emergence of atrial fibrillation in DCM and heart failure patients.
2. The presence of pathogenic genetic mutations among the control group was reported especially in obese patients, results which question RAAS role in obesity pathogenesis via most likely changes to insulin resistance.

3. RAAS inhibition (by use of ACE inhibitors or sartans) may be responsible for prevention of atrial fibrillation emergence in heart failure patients.

General conclusions

1. Prevalence of rhythm disorders in DCM patients was very high.
2. More than half of DCM patients were framed in NYHA II-IV functional class.
3. Most prevalent arrhythmia diagnosed in DCM patients is represented by AF.
4. Most frequent etiology of AF in DCM patients was ischemic and toxic.
5. In more than a half of the AF patients, intracavitary thrombi were diagnosed echocardiographically.
6. Functional mitral regurgitation of various degrees was diagnosed in over two thirds of DCM and AF patients.
7. There is directly proportional interrelation between LV sizes, intracavitary thrombi presence, low LVEF and rhythm disorders emergence.
8. Amiodarone proved beneficial especially by improving ejection fraction and had little impact over heart sizes.
9. RAAS genetic polymorphism may be involved in the onset of atrial fibrillation in DCM and heart failure patients.
10. The presence of pathogenic genetic mutations among the control group was reported especially in obese patients, results which question RAAS role in obesity pathogenesis via most likely changes in insulin resistance.
11. RAAS inhibition (by use of ACE inhibitors or sartans) may be liable for prevention of atrial fibrillation emergence in heart failure patients.
12. sTNF-I- α level was elevated compared to normal values in patients with CHF, DCM and atrial fibrillation.
13. sTNF-I average value in patients with AF was lower compared to patients with sinus rhythm without statistically significant differences.
14. In ischemic patients, sTNF-I values were elevated compared to non-ischemic patients, irrespective if SR of AF were present electrocardiographically.
15. sTNFR-I were lower in patients with DCM, without statistically significant difference compared to those without DCM.

16. The medication with proven anti-inflammatory action (ACE inhibitors, sartans, antialdosteronic drugs, statins and PPAR γ receptors activators) could play an important role in the treatment of DCM and AF patients.

Personal contribution

Among original contributions of the thesis we mention:

1. Accomplishment of a development outline (for 1 year) of the patients with AF and dilated cardiomyopathy under treatment with amiodarone.
2. Assessment of sTNF-I role in AF and heart failure pathogenesis.
3. Analysis of the possible role of SRAA genetic polymorphism in the emergence of atrial fibrillation in dilated cardiomyopathy and heart failure patients. Therefore, SRAA inhibition (by use of ACE inhibitors or sartans) may be responsible for prevention of atrial fibrillation emergence in heart failure patients.

Selective bibliography

Dickstein K, Cohen-Solal A, Filippatos G, et al. ESC guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure 2008. *Eur Heart J*. 2008; 29:2388–442.

Elliott P, Andersson B, Arbustini E, Bilinska Z, Cecchi F, Charron P, Dubourg O, Kuhl U, Maisch B, McKenna WJ, Monserrat L, Pankuweit S, Rapezzi C, Seferovic P, Tavazzi L, Keren A. Classification of the cardiomyopathies: a position statement from the European Society Of Cardiology Working Group on Myocardial and Pericardial Diseases. *Eur Heart J* 2008; 29:270–276.

Maron BJ. The 2006 American Heart Association Classification of cardiomyopathies Is the Gold Standard. *Circ Heart Fail*, May 1, 2008; 1(1): 72 - 76.

Mason JW. Classification of cardiomyopathies. In: Fuster V, Alexander RW, O'Rourke RA, eds. *Hurst's the Heart, Arteries and Veins*. 10th ed. New York, NY: McGraw Hill; 2001: 1941–1946.

Antzelevitch C. Molecular genetics of arrhythmias and cardiovascular conditions associated with arrhythmias. *Heart Rhythm*. 2004; 1 (5C): 42C–56C.

Efremidis M, Pappas L, Sideris A, Filippatos G. Management of atrial fibrillation in patients with heart failure. *J CardFail* 2008; 14:232–237.

Roy D, Talajic M, Nattel S, Wyse DG, Dorian P, Lee KL, Bourassa MG, Arnold JM, Buxton AE, Camm AJ, Connolly SJ, Dubuc M, Ducharme A, Guerra PG, Hohnloser SH, Lambert J, Le Heuzey JY, O'Hara G, Pedersen OD, Rouleau JL, Singh BN, Stevenson LW, Stevenson WG, Thibault B, Waldo AL. Rhythm control versus rate control for atrial fibrillation and heart failure. *N Engl J Med* 2008; 358:2667–2677.

Myerburg RJ, Hendel RC. Expanding risk-profiling strategies for prediction and prevention of sudden cardiac death. *J Am Coll Cardiol*. 2010; 56(3):215-7.

Kong MH, Peterson ED, Fonarow GC, Sanders GD, Yancy CW, Russo AM, Curtis AB, Sears SF Jr, Thomas KL, Campbell S, Carlson MD, Chiamas C, Cook NL, Hayes DL, LaRue M, Hernandez AF, Lyons EL, Al-Khatib SM. Addressing disparities in sudden cardiac arrest care and the underutilization of effective therapies. *Am Heart J*. 2010; 160(4):605-18. Review.

Luqman N, Sung RJ, Wang CL, Kuo CT. Myocardial ischemia and ventricular fibrillation: pathophysiology and clinical implications. *Int J Cardiol.* 2007; 119(3):283-90.

Zipes DP, Camm AJ, Borggrefe M, Buxton AE, Chaitman B, Fromer M, Gregoratos G, Klein G, Moss AJ, Myerburg RJ, Priori SG, Quinones MA, Roden DM, Silka MJ, Tracy C, Blanc JJ, Budaj A, Dean V, Deckers JW, Despres C, Dickstein K, Lekakis J, McGregor K, Metra M, Morais J, Osterspey A, Tamargo JL, Zamorano JL, Smith SC Jr, Jacobs AK, Adams CD, Antman EM, Anderson JL, Hunt SA, Halperin JL, Nishimura R, Ornato JP, Page RL, Riegel B. ACC/AHA/ESC 2006 guidelines for management of patients with ventricular arrhythmias and the prevention of sudden Cardiac death—executive summary: a report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force and the European Society of Cardiology Committee for Practice Guidelines (Writing Committee to Develop Guidelines for Management of Patients with Ventricular Arrhythmias and the Prevention of Sudden Cardiac Death) Developed in collaboration with the European Heart Rhythm Association and the Heart Rhythm Society. *Eur Heart J* 2006; 27:2099–2140.

Pop D. Sistemul Renină-Angiotensină-Aldosteron în patogeneza bolilor cardiovasculare. Clusium, Cluj-Napoca. 2007.

Ehrlich, JR, Hohnloser SJ, Nattel S. Role of angiotensin system and effects of its inhibition in atrial fibrillation: clinical and experimental evidence. *Eur Heart J* 2006; 27: 512-518.

Murray KT, Rottman JN, Arbogast PG, Shemanski L, Primm RK, Campbell WB, Solomon AJ, Olgin JE, Wilson MJ, DiMarco JP, Beckman KJ, Dennish G, Naccarelli GV, Ray, WA. Inhibition of angiotensin II signaling and recurrence of atrial fibrillation in AFFIRM. *Heart Rhythm* 2004;1: 669–675.

Savelieva I, Camm J. Is there any hope for angiotensin-converting enzyme inhibitors in atrial fibrillation. *Am Heart J.* 2007; 154:403-406.

Safar EM, Lajemi M, Rudnichi A, Asmar R, Benetos A. Angiotensin-Converting Enzyme D/I Gene Polymorphism and Age-Related Changes in Pulse Pressure in Subjects with Hypertension. *Arterioscler. Thromb. Vasc. Biol.* Apr 2004; 24: 782 – 786.

Ferrari R, Bachetti T, Confortini R. Et al. Tumor necrosis factor-soluble receptors in patients with various degrees of congestive heart failure. *Circulation*, 1995; 92: 1479.

Conway DS, Buggins P, Hughes E, Lip GY. Relationship of interleukin-6 and C-reactive protein to the prothrombotic state in chronic atrial fibrillation. *J Am Coll Cardiol* 2004; 43:2075–82.

Smit MD, Van Gelder IC. Is inflammation a risk factor for recurrent atrial fibrillation? *Europace*. 2009; 11:138–139

CURRICULUM VITAE

Dr. Alin Petru DINDEAL

no. 4bis Gheorghe Dima str., apt. 19

Cluj-Napoca ROMANIA

dindeal@hotmail.com

Mobile: + 40-722 531 620

Date of birth: September 2nd 1974, Cluj-Napoca

Studies

- 1992 – 1998** *“Iuliu Hațieganu” University of Medicine and Pharmacy, Faculty of General Medicine, Cluj-Napoca city, Romania*
Medical Doctor Bachelor Degree
- 1988 – 1992** *“Aurel Vlaicu” High School for Theoretical Studies, Orastie county, Romania*
High School Diploma

Professional Experience

- 2001 – at present** **Doctoral candidate in cardiology**
PhD Thesis: Arrhythmias in dilated cardiomyopathy – diagnosis and treatment
-
- 2010** *Primary care physician in internal medicine*
- 2005** **Specialized physician in internal medicine**
- 2003** **Expertise in medical ultra(sonography)**
- 2000 – 2005** **Resident physician in internal medicine**
- 1998 – 1999** **Medical intern**

Scientific activity

- October/1994** **Participant at the XXXIIIrd National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania**
- October/1995** **Participant at the XXXIVth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania**
- October /1996** **Participant at the XXXVth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania**
- October /1997** **Participant at the XXXVIth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania**
- October /1998** **Participant at the XXXVIIth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania**
- June/1999** **Participant at the VIIth National Conference of Preventive Cardiology and Cardiovascular Rehabilitation, Târgu Mureș county, Romania**

October /1999	Participant at the XXXVIIIth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania
June/2000	Participant at the FALK symposium, Cluj-Napoca city, Romania
October /2000	Participant at the XXXIXth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania
October /2001	Participant at the XXXXth National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania Participant at the National Congress of Gastroenterology and Internal Medicine, Iasi county, Romania
2002	General and special medical (ultra)sonography Course, Cluj-Napoca city, Romania
September/2002	Participant at the XXXXIst National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania
September/2003	Participant at the XXXXIIInd National Congress of Cardiology, Sinaia city, Romania
2004	“RR interval variation for patients with congestive heart failure ” – poster at the Congress of Cardiovascular Rehabilitation, Poiana Brașov, Romania The abstract of the article presented at the European Congress of Cardiology, Barcelona, Spain
September/2005	Participant at the XXXXIII-rd National Congress of Cardiology, Poiana Brașov, Romania
September/2006	Participant at the XXXXIV-th National Congress of Cardiology, Poiana Brașov, Romania
September/2007	Participant at the XXXXV-th National Congress of Cardiology, Poiana Brașov, Romania
September/2008	<hr/> Participant at the European Congress of Cardiology, Munchen, Germany
May/2009	<hr/> Participant at the European Congress of Cardiac Insufficiency (Heart Failure), Nice, France
May/2009	<hr/> Participant at the Conference of the Working Groups of Cardiology, Brașov
September/2009	<hr/> Participant at the European Congress of Cardiology, Barcelona, Spain
May/2010	<hr/> Participant at the European Congress of Cardiac Insufficiency (Heart Failure), Berlin, Germany
May/2010	<hr/> Participant at the Conference of the Working Groups of Cardiology, Brașov
September/2010	<hr/> Participant at the European Congress of Cardiology, Stockholm, Sweden
October/2010	<hr/> Participant at the European Congress of Gastroenterology, Barcelona, Spain
May/2011	<hr/> Participant at the Conference of the Working Groups of Cardiology, Brașov

Professional affiliations

2000 – at present *Member of the Romanian Society of Cardiology*

Foreign languages

English (advanced), French (advanced)